

11.

Kold krig og retræte

DKP havde altså bestræbt sig på at fremhæve de betydningsfulde forskelle i Danmarks og Sovjetunionens forudsætninger for demokratiudvikling. Ikke desto mindre lå der naturligvis et *vældigt og uforløst konfliktstof* i kontrasten mellem på den ene side DKP's offentligt og internt udtrykte positive syn på danske demokratiske traditioner, politisk demokrati og frihedsrettigheder, værdier som angiveligt skulle med ind i socialismen, – og på den anden side partiets stærke internationale støtte til Stalins Sovjetunion hvis politiske monopol- og undertrykkelsessystem efterhånden fik magt i efterkrigstidens Østeuropa. Dette konfliktstof blev aktiveret da den kolde krig for alvor brød ud.

En udredning af koldkrigstiden ligger uden for denne bogs rammer. Til perspektivering samt dybere forståelse af demokratiudviklingen op til 1947/48 vil et blik på koldkrigsomsvinget dog være på sin plads:

Som tidligere berørt skrev Mogens Fog i februar 1947 privat til vennen og DKP-formanden Aksel Larsen at »vi trods al hæv-delse af det modsatte er hypnotiseret af Sovjetunionen« – et samfund hvis kulturelle forudsætninger ikke var »ringere, men anderledes end vore vesteuropæiske ...« Og Fog fortsatte: »Jeg tror, vi trænger til at omfortolke hele den vestlige, borgerlige kulturs værdier og tankeverden i marxistisk ånd og med de nuanceringer, som den sidste krigs erfaringer har bibragt os.« Aksel Larsens svar kendes ikke.⁶⁰³ Men det politiske klima udviklede sig hastigt på en sådan måde at stærke kræfter *modsat* følte det nødvendigt at tøjle nytænkningen og restaurere ellers delvist forladte ideologiske skyttegrave. Og som partiformand

deltog Aksel Larsen i det ideologiske restaureringsarbejde.

På nationalt plan havde partiets bredtfavnende efterkrigsstrategi ikke båret frugt. Partiet var og følte sig i højere og højere grad isoleret, i det politiske liv, i pressen – og hos vælgerne som i oktober 1947 fratog partiet 9 af dets 18 folketingsmandater. Også på den kulturelle front var man trængt. Gamle intellektuelle venner svigtede. Samme måned som Fog privat havde advaret mod Sovjetunionens hypnotiske indflydelse, appellerede en anden intellektuel kommunist, arkitekten Edvard Heiberg, således offentligt til at visse nordiske forfattere og intellektuelle stoppede deres antisovjetiske udskridning: »Ja der er ringet anden gang, også for Øverland, Poul Henningsen, Sigurd Hoel og andre intellektuelle individualister. *Der er ringet anden gang.* Det er paa tide at finde jeres pladser. For eller imod socialismen. For eller imod krigen. For eller imod Sovjetunionen.«⁶⁰⁴

Samtidig og stærkt medvirkende til isolationen bredte den internationale koldkrigskulde sig for alvor fra 1947. Tydeligt markeret med fremsættelsen i marts af den amerikanske Truman-doktrin, som lovede inddæmning af Sovjetunionen og den ekspansive verdenskommunisme. Og med oprettelsen i september af det sovjetisk ledede »Informationsbureau« *Kominform* for sovjetiske, østeuropæiske, franske og italienske kommunister, der på sin stiftende konference proklamerede teorien om verdenspolitikens to lejre: en »antiimperialistisk og demokratisk lejr« versus en »imperialistisk og antidemokratisk« USA-domineret lejr.⁶⁰⁵

Fra november 1947 kan man i protokollerne fra DKP's CK-møder følge hvorledes den polariserende koldkrig, Kominforms disciplineringsforsøg og den tiltagende hjemlige kampagne mod kommunisterne nu gør deres virkning: to-lejr-teorien anerkendes, Sovjetloyaliteten fremhæves, ideologien strammes og diskussionen om partiets efterkrigspolitik tager til.⁶⁰⁶

Og på CK-mødet den 18.-19. september 1948 holdt Aksel

Larsen en stor selvkritisk tale der få dage senere offentliggjordes i *Land og Folk*, som start på forberedelserne til DKP's 16. kongres i maj 1949. I talen byggede partiformanden klart på to-lejr-teorien, distancerede sig kraftigt fra Socialdemokratiets ledere, udtalte sin uforbeholdne støtte til den politiske udvikling i Østeuropa og kritiserede partimedlemmer som tvivlede på Sovjetunionens udenrigs-, kultur- og videnskabspolitik. Eller som lod sig påvirke af »den forløjede kampagne mod eet-partisystemet i Sovjetunionen« (da partier udsprang af klasser kunne der »naturligvis kun eksistere eet parti« i et »klasseløst« samfund som Sovjetunionen). Sovjetunionen var DKP's »store forbillede, vor store læremester«, formanede formanden. Og advarede: »vi er langt fra at have udryddet de socialdemokratiske og reformistiske anskuelser i vort parti.«⁶⁰⁷

Talen tegnede i det hele taget et billede af ideologiske og politiske fejl i de forudgående års kommunistiske virke. Aksel Larsen lagde her ikke skjul på årsagerne til at kommunisterne således tog »deres hidtidige arbejde op til selvkritisk vurdering ... Forholdet er jo det, at i de fleste lande er situationen – ligesom verdenssituationen – undergået afgørende forandringer siden 1944/45.«⁶⁰⁸ Og i talens afsluttende del fremsatte formanden en dunkel vurdering der i flere dagblade blev tolket som en beklagelse over at Sovjetunionen ikke havde befriet Danmark, med påfølgende folkedemokratiske muligheder for partiet. Ud fra talens samlede indhold kan vurderingen dog også tolkes som en beklagelse over koldkrigsudviklingen, der havde isoleret kommunisterne og vendt den politiske stemning til ugunst for de socialistiske mål. Vurderingen lød:

»Vi optrådte i tiden umiddelbart efter befrielsen til en vis grad, som om Danmark allerede var et folkedemokrati, eller i færd med at forvandles dertil – men det var jo såre langt fra, at dette var tilfældet. Selvom en noget anden verdenspolitisk

udvikling kunne have bragt dette inden for mulighedens rammer.«

Larsen bad dog om forståelse for fejlbedømmelserne: »Vi må huske på, hvorledes udviklingen var i skred i hele Europa og på, at vi også handlede under indtryk af andre vesteuropæiske kommunistiske partiers politik.«⁶⁰⁹

Under den efterfølgende CK-diskussion var der, efter protokollen at dømme, overvejende støtte til formandens opgør med partiets linje. Ja, CK-kandidatmedlem Carl Widriksen mente endog at formanden burde være gået videre i sin kritik og have konstateret: »Vi byggede ikke på et marxistisk parti.« Brede og politisk diffuse kredse havde søgt ind i partiet, og »alt for mange går nu og er halvillegale i forholdet til Sovjetunionen.«

Der hørtes dog også modsat rettede røster. Alfred Jensen forsvarede således efterkrigsstrategien, som han jo som fungerende formand også i høj grad havde været eksponent for. Og CK-kandidatmedlem H. Krintel ønskede at »advare imod tøjlesløs kritik af vor tidligere politik.« Også Mogens Fog advarede mod kursændringen og anbefalede at stå fast på »1938-linjen«. ⁶¹⁰

Århus-kongressen i 1946 blev ligeledes kritiseret i Aksel Larsens tale, man havde undervurderet reaktionen og troet for godt om Socialdemokratiet. Larsen fastholdt dog »grundtanken« i *Aarhus-programmet*: muligheden for en fredelig overgang til socialismen. ⁶¹¹

Men i sin fremlæggelse af udkast til en ny programudtalelse lagde Gelius Lund på det følgende CK-møde i januar 1949 ikke skjul på at netop *Aarhus-programmets* formuleringer om en »fredelig overgang« nu mødte modstand i partiet. Gelius Lund mente dog ikke at man skulle bestride muligheden for en fredelig overgang, men indrømmede at de vage Århus-formuleringer ikke havde præciseret *betingelserne* for en sådan. Og alt i alt fandt Lund det klogest simpelthen at »undlade« at beskæftige

sig »med muligheden for en fredelig overgang« i programudtalelsen, der skulle vedtages på DKP's 16. kongres.⁶¹²

I den offentlige partidiskussion i *Land og Folk* op til kongressen forstærkede Gelius Lund måneden efter sine betænkeligheder ved udtrykket »fredelig overgang«, der – om end utilsigtet – kunne »minde om den socialdemokratiske teori, der hævder kapitalismens fredelige indvoksen i socialismen.« At DKP havde anvendt udtrykket i *Aarhus-programmet* hang »sikkert sammen med den uklarhed« som partiformanden på CK-mødet i september havde peget »på som en skavank ved vor politik i tiden lige efter befrielsen«, undskyldte Lund. Og fortsatte med at forsikre: »I samme forbindelse er det værd at lægge mærke til, at de nye formuleringer i det foreliggende udkast til programudtalelse ikke kan give anledning til teorier om *særlige veje* til socialismen.«⁶¹³ En forsikring der utvivlsomt skal ses i lyset af Kominforms (læs Stalins) advarende fordømmelse i sommeren 1948 af de jugoslaviske kommunisters selvstændige kurs og optræden, en fordømmelse som DKP's ledelse efterfølgende havde valgt at tilslutte sig. Og en forsikring der klart disharmonerede med partiets tidligere understregning af de afgørende forskelle i forudsætninger for demokrati- og socialismeudvikling i Øst og Vest. Samt med Lunds egen positive fremhævelse i august 1947 af hvert østeuropæisk lands (herunder Jugoslaviens) »specifikke Vej« til socialismen.⁶¹⁴

Om Gelius Lunds nye afvisning af »særlige veje til socialismen« bemærkede to københavnske partiafdelingsformænd efterfølgende diplomatisk: »Det er sikkert også rigtigt, selvom vi før har antydnet noget sådant, ...«⁶¹⁵ I det hele taget pegede mange diskussionsindlæg i retning af at DKP op til koldkrigsomsvinget havde været i nærkontakt med en udogmatisk demokratisk-socialistisk vej. Lars Hammarlund fra Gentofte konstaterede således om befrielsesårene at »kommunisterne havde i for høj grad bundet sig til det parlamentariske system.

– Forud for forhandlingerne med socialdemokratiet var det en udbredt opfattelse, også mellem kommunister, at man kunne skabe et socialistisk masseparti indenfor parlamentarismens rammer, og ved dets hjælp 'skyde genvej' uden om revolution, uden om proletariats diktatur. Enhedsforhandlingerne betød derfor et tillidsvotum både til de socialdemokratiske ledere og til deres ideologi.« Men netop »begivenhederne i Tjekkoslovakiet« i 1948 havde afsløret »svagheden i kommunisternes hidtidige politik.« For disse begivenheder var i virkeligheden en revolution, men partiet »forsvarede denne revolution ud fra *parlamentariske* synspunkter – fordi flertallet af partiets medlemmer var hildet i den parlamentariske tankegang.«⁶¹⁶

På DKP's 16. kongres i maj 1949 fremlagde partiets nye stærke ideolog Ib Nørlund så det endelige udkast til programudtalelse, nu omdøbt til *Principerklæring*. Også han fandt det uklogt at inddrage teorien om den fredelige overgang. For ganske vist var teorien korrekt – men *Aarhus-programmets* formuleringer herom havde blot skabt intern »forvirring«, samt illusioner om at reaktionen aldrig ville besvare folkets socialistiske valg med vold. I det hele taget formede Ib Nørlunds fremlæggelse sig som en omfattende lektion til et parti der efter krigen havde slækket »på kravene til afklaring og ideologisk styrke« – en lektion i korrekt *marxisme-leninisme* under koldkrigens nye lejr-betingelser. Han lagde bl.a. stor vægt på, med overvejende reference til Lenin, at fremstille princippet om proletariats diktatur som uomgængeligt. Og han lagde ikke skjul på at den internationale kommunistiske bevægelse var blevet klogere i de sidste par år. Og at bevægelsen – ikke mindst »ved hjælp fra SUKP og fra kammerat Stalin personlig« – nu var klar over at »folkedemokratiet er en statsform, der udøver det proletariske diktaturs funktioner ...«⁶¹⁷

I den herefter vedtagne principerklæring belystes socia-



Ib Nørlund (1917-1989),

fotograferet 1955.

Nørlund sad i ledelsen af DKU 1935-1941, i DKP's centralkomite fra 1938 som DKU's repræsentant, arresteredes januar 1942, flygtede fra Horserød i juni samme år, arresteredes igen januar 1945. Blev partisekretær i 1947 og sad som sådan i partiets inderste ledelse indtil sin død. Ib Nørlund fungerede her som stærkt Sovjetloyal partiideolog, og var en hovedkraft i opgøret med Aksel Larsen under partikampen 1956-58.

(Arbejdermuseet og ABA)

lismen og det »socialistiske demokrati« alene ved at beskrive *Sovjetunionens* virkelighed, ganske vist en stærkt idealiseret virkelighed med garanterede og realiserede frihedsrettigheder. Teorien om den fredelige overgang nævntes ikke, derimod pointeredes det at for at nå frem til socialismen måtte arbejderklassen i forbund med øvrige arbejdende »erstatte det kapitalistiske statsapparat med et nyt.« Herefter ville »statens ledelse af samfundet« ligge »hos arbejderklassen som den mest frem-skredne klasse.«⁶¹⁸

Ovenstående er enkelte men symptomatiske eksempler fra udviklingen under denne indledende højspændte koldkrigsperiode. Og det kan forsvarligt konkluderes at DKP nu var på klar retræte fra den forudgående periodes positioner: Fra den betydningsmættede fremhævelse af afgørende forskelle i Sovjetunionens og Danmarks politiske og sociale forudsætninger. Fra opfattelsen at statsapparatet under den samfundsforandrende proces nok skulle udbedres, forandres, ombygges,

demokratiseres – men ikke udskiftes.⁶¹⁹ Fra understregningen af at Marx ikke foreskrev nogen politiske forrettigheder til arbejderklassen, og at Lenins definition på proletariats diktatur, som én klasses monopol på den politiske magt, ikke svarede til nutidens europæiske kommunistiske visioner. Fra antagelsen at socialismen i Danmark faktisk kunne opbygges *uden* et proletariats diktatur.

Mulighedernes vindue lukkede sig. Men udsigten fra vinduet var ikke glemt, spørgsmålet om de danske kommunisters nationale og internationale kurs ikke afgjort, det store ideologiske partislag herom endnu ikke udkæmpet. Jeg vender tilbage hertil i næste (og afsluttende) del.



Noterne til uddraget ses nedenfor (fremhævet)

592 Ibid. s. 30.

593 Ibid. s. 25.

594 Ibid. s. 22-24.

595 Ibid. s. 25f. Baggrunden for Fogs ord om »et strategisk tilbage-tog på kulturens omraade« var at Stalin fra august 1946 havde søsat en massiv kampagne der dels skulle disciplinere de sovjetiske åndsarbejdere, dels ideologisk skulle mobilisere kulturlivet *for* det sovjetiske (og russiske!) fædreland og imod den kapitalistiske omverden (alle-rede på denne tid begynder det så småt at trække op til koldkrig). Jf. Rosenfeldt s. 313-315.

596 Brev fra Mogens Fog til Aksel Larsen af 9. februar 1947 – findes i Aksel Larsens person-arkiv, her hentet fra Jacobsen1 s. 389.

597 Kurt Jacobsen vurderer at ikke alle i DKP-ledelsen fandt den selvstændige indstilling i talen passende, men noterer at der ikke herfra hørtes kritik. Jacobsen1 s. 388. Det kan dog tilføjes at der udenfor ledelsen kan observeres kommunistisk kritik. Mogens Fog har således selv refereret fra et brev han modtog fra sin kommunistiske ven Karl V. Jensen (der også havde sendt kopi af brevet til DKP's central-komite). I brevet kritiseres talen for at virke »som et knæfald for det borgerlige demokrati« – og tesen om at proletarietets diktatur ikke er uundgåeligt afvises som umarxistisk. Fog2 s. 44f.

598 Se fx Kir./Tro. s. 609-611, 615-617.

599 SF afholdt stiftende landsmøde den 15. februar 1959, og dagen efter afholdt SF et offentligt møde i KB-hallen, hvor man præsente-rede partiets politik og idégrundlag. Talere var de nu tidligere DKP-kommunister Aksel Larsen, Mogens Fog og Willy Brauer. Uddrag af Fogs tale optryktes i det første nr. af SF-ugebladet d. 1. maj 1959, samme uddrag ses optrykt i Kragh s. 83-86, hvorfra det her gengivne og citerede er hentet (s. 84).

600 Fog5 s. 26f.

601 Enquist s. 251.

602 Lange/Vannicelli s. 25f. Min overs. fra engelsk.

603 Mogens Fogs brev til Aksel Larsen af 9. februar 1947 findes i Aksel Larsens person-arkiv, her citeret fra Jacobsen1 s. 389. Udover en omvurdering af åndslivet efterlyste Fog i brevet også marxistisk

nytænkning på det økonomiske område. Ibid. s. 388. Kurt Jacobsen har i sin forskning vedr. Aksel Larsen ikke fundet dennes svar på Fogs brev (jf. ibid. s. 389) – men som Jacobsen gør opmærksom på, var partiformanden netop i disse efterkrigsår næppe særligt modtagelig for sovjetkritiske tanker. Som så mange kommunister (samt ikke-kommunister) havde Larsen som følge af krigen vundet fornyet tro på Stalins Sovjetunion – der jo havde været afgørende for nazismens militære nederlag, og som efter Larsens mening havde æren for at han selv slap fra koncentrationslejren Sachsenhausen med livet i behold. Ibid. s. 390.

604 Edvard Heiberg i kronik i L&F d. 13.2.1947. Vendingen »der er ringet anden gang« hentydede til den norske digter Arnulf Øverlands artikelsamling fra 1946: *Det har ringt for annen gang*. Øverland havde i mellemkrigstiden været med i kredsen omkring *Mot Dag* (kultur- og venstreradikalt tidsskrift og samarbejde som også Sigurd Hoel havde været tilknyttet) og havde under krigen skrevet modstandsdigte og siddet i tysk koncentrationslejr. Den danske forfatter og kommunist Otto Gelsted skrev i 1946 en rosende bog om Øverland, herunder om hans socialisme før og prosovjetisme under 2. Verdenskrig. Omkring 1947 ændrede Øverland markant holdning i antisovjetisk retning. Citatet fra Heibergs kronik er her hentet fra Thing1 s. 234.

605 DKP var altså ikke medlem af Kominform, som primært orienterede sig mod retledning af kommunisterne i den østblok som Stalin var i færd med at etablere som Sovjetunionens sikkerheds- og interessefære. Men kommunikéet fra den stiftende konference uddeltes i dansk oversættelse på DKP's CK-møde 24. november 1947, og findes i oversat udgave i Arkiv921/73, CK-møde 24.11.47 (det citerede: denne udgaves s. 1f.). Om bureauets opgaver hed det: »Informationsbureauet faar til Opgave at organisere en Udveksling af Erfaringer og om nødvendigt koordinere de kommunistiske Partiers Virksomhed paa Basis af gensidig Aftale«. Ibid s. 5. (Den gængse betegnelse Kominform opfandtes af den internationale presse).

606 Se Arkiv921/73, CK-møderne 24.11.47; 24-25.4.48; 18-19.9.48; 2.1.49; 15.4.49; 11.9.49

607 Arkiv921/73, CK-mødet 18-19.9.48. Mødeprotokol. Aksel Larsens indledning til pkt 1: *Foran partiets 16. kongres*. Se ikke mindst s. 3-6, 12-14, 16-26. Citaterne s. 12, 14, 18. Sideangivelserne refererer

til talemanus.' paginering – ikke protokollens paginering (talemanus. indsat i protokollen).

608 Ibid. s. 15.

609 Ibid. s. 27f. Dagbladet *Information* tolkede partiformanden således: »Aksel Larsen beklager, at russerne ikke kom først til Danmark«. *Information* 25.9.1948, her citeret fra Jacobsen1 s. 417. Også *Social-Demokraten* bed mærke i Larsens ord om en folkedemokratisk udvikling hvis den verdenspolitiske udvikling havde været anderledes: »Og ikke-kommunister vil tænke deres ved disse ord«, skrev lederskribenten. *Social-Demokraten* 26.9.1948, her citeret fra Jacobsen1 s. 421. (Efter CK-mødet offentliggjordes Larsens tale i L&F d. 25.9.1948, og snart efter i pjecen *Det sagde Aksel Larsen*. Blev endvidere optrykt, i let redigeret form, i Larsen1 s. 333-364). Efter eksklusionen fra DKP sagde Larsen i sin beretning på SF's stiftende landsmøde d. 15.2.1959, at han i flere år havde kendt til »et synspunkt, der har eksisteret« i DKP: at det væsentlige ikke var folketingsrepræsentation men at man var »parat den dag, der er brug for os.« Larsen fortsatte at vel kunne internationale begivenheder medføre »at socialismen kommer til Danmark, men her i Danmark ligefrem at have det perspektiv, at det er andre, der skal ordne det for os, det dur ikke.« Beretningen optrykt i Kragh s. 75-82, det citerede s. 79.

610 Se Arkiv921/73, CK-mødet 18-19.9.48, mødeprotokollens s. 38, 43. Samt Jacobsen1 s. 418f.

611 Arkiv921/73, CK-mødet 18-19.9.48. Mødeprotokol. Aksel Larsens indledning til pkt 1: *Foran partiets 16. kongres*. Side 7 (her også citatet), 17. (Talemanus.' paginering).

612 Se arkiv921/73, CK-mødet 2.1.49, Gelius Lunds talemanus. med indledning om den 16. kongres og programudtalelsen, s.1f.

613 L&F 14.2.1949 (Lunds kursivering).

614 G.Lund2 s. 206. Se også ibid. s. 205 – samt s. 204 hvor det fremgår at Lunds anerkendelse af hvert lands specifikke vej knytter an til udviklingen i »de nye Demokratier, Jugoslavien, Polen, Tjekkosllovakiet, Albanien, Bulgarien, og som Tilløb tillige i Ungarn og Rumænien ...« (En *insider*-beretning om bruddet mellem Tito og Stalin set fra de jugoslaviske kommunisters side kan læses i Vladimir Dedijer: *Tito*. Kbh. 1953, s. 149-212.).

615 Frits Møller og Holger Bach Sørensen i et diskussionsindlæg i L&F 14.3.1949.

616 L&F 7.3.1949 (Hammarlunds kursivering).

617 Arkiv921/3 Kongresprotokollen 16. partikongres 5.-8.5.1949, heri Ib Nørlands talemanus.: *Indledning Partiprogrammet*; s. 1-23, se specielt s. 5, 14-16, 18f. (citaterne s. 5, 16, 19). Sidehenvisningerne refererer til talemanus.' paginering, ikke protokollens paginering. Marxisme-leninisme: betegnelsen for den dogmatik som Stalin i starten af 1930'erne kanoniserede som den rette ideologiske lære. Hvilke læresætninger der skulle lægges vægt på og hvorledes disse skulle tolkes var der dog senere uenighed og strid om i den partikommunistiske bevægelse – hvilket bl.a. kom åbent til udtryk med den sovjetisk-kinesiske splid fra omkring 1960.

618 *Principerklæring* ses optrykt i *Orientering*, nr. 5, juni 1949 s. 107-115. Det her berørte s. 109-111, citaterne s. 109f.

619 Allerede i august 1947 kan man ane en justering af kursen i dette spørgsmål. I artiklen *Nye Statsformer* (*Tiden* nr. 5, august 1947) skrev Gelius Lund om de spirende statsformer i Østeuropa: »En ny Stat med et nyt Statsapparat er nødvendigt, for at Folket kan begynde Opbygningen af Socialismen.« Stadig var det dog et hovedærinde for Lund at forklare og fastslå, at socialismen kunne opbygges »uden Proletariatets Diktatur. Dette er historisk nyt, ...« Se G.Lund2 generelt, citaterne s. 212, 206.

620 To *statements* fra danske historikere:

– »DKP var som andre Moskva-loyale kommunistpartier et anti-demokratisk parti ...«. Bent Jensen, se Jensen2 s. 136.

– »Magtovertagelse og magtmonopol var og blev, hvad kommunisterne forbandt med demokrati ...«. Michael Kjeldsen, se Kjeldsen s. 487.

621 USA's kongres forbød i 2005 »forhørsteknikken« waterboarding (simuleret drukning), men forbuddet gjaldt ikke CIA. Ifølge CIA-chef Michael Hayden blev tre terrormistænkte udsat for waterboarding kort efter d. 11. september 2001, jf. Politiken d. 6.11.2007 og www.politiken.dk d. 5.2.2008. I februar 2008 vedtog USA's Senat med snævert flertal en af Repræsentanternes Hus godkendt lovpakke, der bl.a. ville forbyde CIA at benytte waterboarding og andre »udvidede forhørs-metoder«. Men i marts 2008 nedlagde præsident Bush veto mod lov-